

Laat de socioboot maar voor oma zorgen

MENNO TER WAL
ADVISEUR PUBLIEKE SECTOR

Een zame mensen krijgen eerder ziektes als alzheimer, en zelfs hartfalen,” zegt Menno ter Wal van consulting bureau Deloitte, afdeling Public Sector praktijk Eenzaamheid. “Wij hebben aangetoond dat de hulp die langskomt niet alleen het huishouden doet maar ook helpt tegen de eenzaamheid. Zo ging het ook bij mijn oma. Het eerste wat zij zei als de hulp binnenkwam was: ‘Kom even zitten en neem een bakje koffie.’” Ouderen kunnen via de gemeente zo’n hulp krijgen, voor het huishouden, niet om eenzaamheid te bestrijden. Ter Wal: “Als we met technische middelen eenzaamheid kunnen verminderen, levert dat voor gemeenten een behoorlijke besparing op.”

Heb je voor het bestrijden van eenzaamheid juist geen mensen nodig?

“Niet altijd. We hebben in Zaanstad een programma om eenzaamheid te voorkomen. Het ingewikkelde van preventie is dat je niet weet of het werkt, het is schieten met hagel. Wij brengen daarom eerst aard en omvang van het probleem in kaart.”

Dat klinkt logisch.

“Toch is dat weinig gedaan. Onze methode bestaat uit drie stappen: inzicht, interventie, impact. Dat doen we door te praten met professionals, bewoners, vrijwilligers uit wijken. Na een jaar meten we de eenzaamheid opnieuw, om te zien of onze ingreep geslaagd is.

“In de Arnhemse wijken Malburgen en Vredenburg, waar de eenzaamheid het grootst was, hebben we zo maatregelen kunnen nemen. Ouderen waren er belemmerd in hun mobiliteit. Aan de bus heb je voor korte ritjes weinig en de taxi is te duur. In samenwerking met een supermarkt en vrijwilligers laten we nu een busje rijden dat de ouderen ophaalt, boodschappen laat doen en weer thuisbrengt. Een kleine ingreep waarmee je eenzaamheid aanpakt. Belangrijker dan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven is daarom vaak het wegnemen van deze belemmeringen.”

Dit voorbeeld lijkt me nog niet zo geschikt voor de robot.

“We kunnen robots in de zorg prima inzetten bij het overnemen van taken, denk aan de stofzuiger die automatisch door de kamer rijdt. Voor de *social robot* ligt dat lastiger. Er zijn voorbeelden van een zeehondachtig apparaatje en een soort hond die reageren op aanraking, geluid, licht en oriëntatie. Studies tonen aan dat deze apparaatjes zowel eenzaamheid als dementie kunnen verlichten.”

Dat is geen huishoudelijke hulp die een kopje koffie komt drinken en een verhaal aanhoort.

“Er zijn twee vormen van eenzaamheid. Wij richten ons op sociale eenzaamheid, dus wanneer mensen een hogere verwachting van hun sociale contacten hebben dan in werkelijkheid het geval is. Als je die contacten weet te bevorderen, heb je een oplossing gevonden waar geen robot aan te pas hoeft te komen. Daarnaast heb je emotionele eenzaamheid, bij het gemis van dierbaren. Zie de weduwen en weduwnaars, mensen zonder relatie – zie ook mijn eigen moeder. Je kunt nog zoveel contacten hebben – familie, vrienden, kennissen met wie je leuke dingen doet – uiteindelijk ga je naar huis en ben je alleen. Een huisdier is dan vaak veel waard. En dan kan een robot in huis wel degelijk een rol spelen.”

We gaan tegen apparaten praten?

“Het is ook vreemd tegen een konijn aan te praten, dat praat niet eens terug. Dat zou de robot wel kunnen doen.”

Zou uw moeder dit een oplossing vinden?

“Zij zal zeggen: ‘Belachelijk idee, dat doen we niet.’ Maar vijftien jaar geleden vonden we een mobiele telefoon ook belachelijk. Als je me wilt bereiken, bel je me maar thuis. We kunnen ons veel oplossingen niet voorstellen. Maar dat wil niet zeggen dat die niet gaan komen.”

PETER HENK STEENHUIS